

Motion till riksdagen 2011/12:Sk291

av Lars Ohly m.fl. (V)

Översyn av det svenska skattesystemet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en parlamentarisk utredning för att se över det svenska skattesystemet.

Motivering

Det har nu gått drygt tjugo år sedan den stora skatteomläggningen i början av 1990-talet som då kallades "århundradets skattereform". Den karakteriserades av breddade skattebaser och sänkta skattesatser. De grundläggande principerna bakom skattereformen sades vara enkelhet, likformighet och neutralitet i beskattningen, där likformighet innebär att inkomster som är lika stora ska beskattas lika och neutralitet innebär att hushålls och företags handlingsalternativ ska vara oberoende av beskattningen.

Sedan reformen har dock en lång rad ändringar genomförts. Exempel på detta är differentierad moms, avdragsrätt för vissa tjänsteköp (RUT och ROT), införandet av jobbskatteavdraget och att fastighetskatten har bytt namn till kommunal fastighetsavgift samtidigt som den blivit regressiv. Dessutom har ålder blivit ett kriterium för socialavgifter med lägre nivå för såväl yngre som äldre arbetskraft.

Dessa förändringar har bl.a. inneburit att inkomst i form av lön beskattas lägre än inkomst i form av pension, a-kassa eller sjukpenning, vilket strider mot principen om likformighet i skattesystemet. Med rätta uppfattas det också som orättvist av pensionärer, arbetslösa och sjuka som får betala högre skatt än löntagare vid en lika stor inkomst. Även RUT- och ROT-avdragen är orättvisa i den meningen att de gynnar viss typ av tjänster, t.ex. städning i privata hem i förhållande till städning på äldreboenden och på skolor. Detta är ändringar som strider mot tankarna om neutralitet och likformighet. Dessutom

Fel! Okänt namn på

föreslår regeringen i statsbudgeten ett nytt avsteg från normalmomsskattesatsen 25 % genom en sänkning av krogmomsen till 12 %.

Vänsterpartiet menar att det nu efter mer än 20 år efter den senaste stora skattereformen och med alla förändringar som har genomförts att behov föreligger för en djupgående skatteöversyn och föreslår att en parlamentarisk utredning tillsätts för att utvärdera dagens skattesystem och föreslå förändringar. En av utgångspunkterna för en ny skatteutredning bör vara att garantera en långsiktig finansiering av välfärden så att den gemensamma sektorn åter kan öka i förhållande till privat sektor för att möta framtida välfärdsbehov.

Översynen bör vägledas av följande principer:

- ? Enkelhet, neutralitet och likformighet
- ? Skatt efter bärkraft
- ? Främja folkhälsa, en god miljö och klimatomställning

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets principiella syn på skattesystemet och några särskilda skattefrågor

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade, generella välfärden. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov.

Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans, detta inte minst mot bakgrund av de senaste årtiondenas ökade inkomst- och förmögenhetsskillnader i det svenska samhället. Skattesystemet har därför en viktig fördelningspolitisk roll. Principen om skatt efter bärkraft innebär i dagens skattesystem att höga inkomster från tjänst beskattas med en högre skattesats än lägre inkomster. Vänsterpartiet menar att progressiviteten kan öka ytterligare mot bakgrund av de allt större inkomstklyftorna i samhället. Kapitalinkomster däremot beskattas proportionellt. Vi föreslår en översyn av kapitalinkomstskatterna och att även dessa bör kunna vara progressiva.

Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Vänsterpartiet vill därför betona vikten av att eftersträva ett system som är enhetligt och likformigt och som har så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärker vi välfärden och skapar rättvisa konkurrensvillkor för företagen. Ett enkelt skattesystem som är lätt att förstå ökar dess legitimitet och leder i förlängningen till minskat skattefusk.

Vänsterpartiet värnar principen om lika skatt vid lika inkomst, och menar att vi måste tillbaka till en likformig inkomstbeskattning som är oberoende av om inkomsten kommer ifrån lön, pension, arbetslöshetsersättning, sjuk- eller föräldraförsäkring. Detta är en viktig rättvisefråga.

Fel! Okänt namn på

Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljömställningen, t.ex. för att minska utsläppen av fossila växthusgaser och minska övergödningen av våra vattendrag, sjöar och hav. Transporter bör t.ex. bära sina egna miljökostnader enligt principen ”förorenaren betalar”. Särskilt bör frågan hur flyget ska stå för sina miljökostnader beaktas mot bakgrund av att flygbränsle är skattebefriat enligt internationella överenskommelser. Översynen bör pröva skatternas effekt inom klimat- och miljömställningen. I dag konsumerar vi många varor i Sverige som vi importerat från andra länder där beskattning av t.ex. utsläpp av fossil koldioxid är väsentligt lägre eller kanske saknas helt. Utredningen bör även pröva frågan om koldioxidbeskattning av sådan import.

Den differentierade momsens ger upphov till gränsdragningsproblem. Översynen bör pröva frågan om övergång till mer likformig beskattning av varor och tjänster. När Mervärdesskattesatsutredningen för några år sedan utredde frågan om en övergång till en enda enhetlig moms-kattesats konstaterade man dels att en sådan övergång var önskvärd, dels att normalskattesatsen i så fall hade kunnat sänkas flera procentenheter. De fördelningspolitiska konsekvenserna ska analyseras och beaktas.

Vänsterpartiet vill eftersträva att så långt som möjligt ha ett enhetligt och likformigt regelsystem för företagarna med få undantag, som är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilde företagaren. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inläsningseffekter och en snedvriden konkurrens.

Företagsbeskattningen utreds för närvarande av Företagsbeskattningskommittén. Enligt direktiven ska kommittén bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn, sträva efter att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att finansiera en sänkning av de skatter som betalas av bolagssektorn. Det hävdas ofta i debatten att bolagsskatterna i Sverige måste sänkas av internationella konkurrensskäl. Den svenska företagsbeskattningen innehåller dock stora möjligheter att minska beskattning genom överavskrivningar, avsättning till periodiseringsfonder med mera. Dessa avdrag är så stora att under de första tio åren på 2000-talet var företagets samlade taxerade inkomst i storleksordningen bara hälften av företagets samlade resultat efter finansnetto. Den nuvarande svenska bolagsskatten på 26,3 % ligger nära genomsnittet i OECD som är 25,9 %. Den s.k. effektiva genomsnittliga bolagsskatten ligger i Sverige lägre än i de flesta länder i Västeuropa. Enligt Vänsterpartiet finns, även ur ett internationellt konkurrensperspektiv, utrymme att begränsa företagets avdragsmöjligheter så att intäkterna till statskassan ökar vid oförändrad nivå på bolagsskatten t.ex. genom Företagsbeskattningskommitténs tankar om breddning av bolagsskattebasen.

Regeringens förändringar av fastighetsskatten och slopandet av förmögenhetsskatten har bidragit till att inkomstklyftorna i Sverige har ökat. Vänsterpartiets principiella hållning är att fastigheter är tillgångar som ska beskattas och att marknadsvärdet ska tillåtas slå igenom mer i beskattningen av ägda bostäder än vad det gör i dag. Vi föreslår också att skattemässig neutralitet ska råda mellan olika kategorier av bostäder med olika upplåtelseformer. Hyresrätten är idag skattemässigt missgynnad med tanke på avdragsmöjligheterna för villor och bostadsrätter, vilket Vänsterpartiet menar ska åtgärdas

Fel! Okänt namn på

genom att fastighetsskatten på hyresfastigheter avskaffas. Vänsterpartiet tycker att det bör finnas en förmögenhetsskatt. I skattedebatten har olika modeller lanserats för beskattning av förmögenheter och fastigheter, bland annat den holländska s.k. box-modellen där förmögenheter löpande schablonbeskattas. Vänsterpartiet menar att bl.a. denna modell kan prövas i översynen.

Vänsterpartiet vill även att arv och gåvor ska beskattas. Det är ur ett fördelningspolitiskt och rättviseperspektiv fullt rimligt att de som har förmånen att ärva avsevärda belopp betalar en skatt för detta. Vi förordar dock när det gäller arv att det sker i form av en kvarlåtenskapsskatt som dödsboet betalar. Ett rimligt grundavdrag ska finnas.

Stockholm den 29 september 2011

Lars Ohly (V)

Ulla Andersson (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Hans Linde (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jacob Johnson (V)